

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie promowania kreatywności i innowacji przez kształcenie i szkolenie

(2008/C 141/10)

RADA I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ZEBRANI W RADZIE,

PRZYWOŁUJĄC polityczny kontekst przedmiotowej kwestii przedstawiony w załączniku do niniejszych konkluzji oraz wyniki konferencji zatytułowanej: „Promowanie innowacji i kreatywności: odpowiedź szkół na wyzwania przyszłych społeczeństw”, która odbyła się w dniach 9–10 kwietnia 2008 r. w miejscowości Brdo,

ODNOTOWUJĄ, ŻE:

- 1) choć pełna odpowiedzialność za organizację krajowych systemów kształcenia i szkolenia oraz za treści edukacyjne spoczywa na państwach członkowskich, to promowanie kreatywności i innowacji jest dziedziną, w której na jakość i skuteczność na szczeblu krajowym i regionalnym mogłyby korzystnie wpłynąć współpraca na szczeblu europejskim;
- 2) wspólne cele europejskie, którymi są jakość, dostępność i szersze otwarcie na świat, zostały w ramach obecnego programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” uzupełnione o element, którym jest dążenie do skuteczności i równości szans. Ponieważ kreatywność i innowacyjność mają podstawowe znaczenie także dla trwałego gospodarczego i społecznego rozwoju Europy, zasługują na wyraźniejsze wyeksponowanie w kontekście przyszłej współpracy europejskiej w dziedzinie edukacji;
- 3) w perspektywie uczenia się przez całe życie na kreatywność i innowacje mogą wpływać wszystkie poziomy kształcenia i szkolenia: wczesne etapy kształcenia skupiające się na motywacji, rozwijaniu umiejętności uczenia się i na innych kompetencjach kluczowych oraz kolejne etapy koncentrujące się na bardziej specyficznych umiejętnościach oraz na tworzeniu, rozwijaniu i stosowaniu nowej wiedzy i pomysłów.

UWAŻAJĄ, ŻE:

- 1) kreatywność jest podstawowym źródłem innowacji, które z kolei uznaje się za główną siłę napędową wzrostu i dobrobytu, ponieważ są kluczem do zmian na lepsze w sferze społecznej i stanowią ważne narzędzie pozwalające zmierzyć się z globalnymi wyzwaniami, takimi jak zmiany klimatu, ochrona zdrowia i zrównoważony rozwój;
- 2) jeśli szkoły mają odpowiednio przygotować uczniów do stawienia czoła poważnym wyzwaniom i problemom szybko zmieniającego się świata, rośnie potrzeba podjęcia działań na szczeblu krajowym i współpracy na szczeblu UE, by dokonać niezbędnych, ambitnych zmian;
- 3) systemy kształcenia i szkolenia — oprócz swoich zasadniczych zadań, którymi są doprowadzenie do opanowania kompetencji kluczowych i stworzenie dla trójkąta wiedzy solidnej podstawy w postaci umiejętności — mogą odegrać podstawową rolę w rozwijaniu kreatywności i innowacyjności, które mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia przyszłej konkurencyjności gospodarczej oraz promowania spójności społecznej i pomyślności jednostki;
- 4) systemy kształcenia już od etapów szkolnych muszą pozwalać na jednoczesne zdobycie konkretnej wiedzy i umiejętności i rozwijanie ogólnych zdolności związanych z kreatywnością, takich jak: ciekawość, intuicja, myślenie krytyczne i lateralne, umiejętność rozwiązywania problemów, eksperymentowanie, podejmowanie ryzyka i umiejętność uczenia się na błędach, wykorzystywanie wyobraźni i myślenia hipotetycznego oraz zmysł przedsiębiorczości;
- 5) osiem kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie zdefiniowanych w zaleceniu UE z 2006 roku ⁽¹⁾ odnosi się do umiejętności, które mają szczególne znaczenie dla kreatywności i innowacyjności. W szczególności potrzebne są umiejętności i kompetencje, które pozwalają ludziom postrzegać zmiany jako możliwości, pozwalają otwierać się na nowe pomysły oraz szanować i cenić wartości, jakimi kierują się inne osoby;
- 6) dowiedziono, że do kreatywności mogą się przyczyniać różnorodność i środowisko wielokulturowe, a zatem za pomocą integrujących polityk edukacyjnych ukierunkowanych na tolerancję i wzajemne zrozumienie można ukierunkować rosnącą wielokulturowość społeczeństw europejskich na korzyść kreatywności, innowacji i wzrostu gospodarczego;
- 7) uczestnictwo w nowych i zróżnicowanych sieciach, zwłaszcza tych, które działają w społecznościach lokalnych, może pomóc szkołom w realizacji celów kształcenia, a także przyczynić się do promowania kreatywności i innowacji. Partnerskie kontakty pomiędzy środowiskami edukacyjnymi, pracowniczymi i ogółem społeczeństwa obywatelskiego mają ogromne znaczenie dla przewidywania zmieniających się potrzeb życia zawodowego i społecznego oraz dla dostosowywania się do nich — praktyki, wspólne projekty, partnerskie uczenie się i prowadzenie zajęć przez osoby spoza środowiska edukacyjnego mogą poddawać nauczycielom i uczniom nowe pomysły;
- 8) podstawową rolę w tworzeniu i wspieraniu potencjału twórczego każdego dziecka odgrywają nauczyciele, którzy ucząc w sposób kreatywny, mogą przyczynić się przez przykład do rozwoju tej cechy u uczniów.

⁽¹⁾ Zalecenie 2006/962/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006, str. 10).

W tym względzie szczególnie sprzyjające kreatywności oraz zwiększaniu motywacji i pewności siebie uczniów o uzdolnieniach bardziej praktycznych lub artystycznych wydają się bardziej zindywidualizowane podejścia edukacyjne zorientowane na osobę uczącą się i dostosowane do potrzeb i możliwości różnych uczniów, także tych szczególnie utalentowanych, pomimo konsekwencji w zakresie zasobów i organizacji wewnętrznej, jakie podejścia te za sobą pociągają;

- 9) także instytucje kształcące nauczycieli mają ważne zadanie dostarczania kadry nauczycielskiej wiedzy i kompetencji wymaganych w związku ze zmianami, takich jak umiejętności potrzebne do promowania podejść zorientowanych na osobę uczącą się, metody pracy oparte na współdziałaniu oraz wykorzystanie nowoczesnych narzędzi nauczania, zwłaszcza opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych. Wspieranie kreatywności i kreatywnych postaw w szkołach wymaga także kultury organizacyjnej otwartej na kreatywność oraz stworzenia środowiska ogólnie sprzyjającego innowacjom, a także kierowania działaniami na wszystkich szczeblach z zaangażowaniem i dalekowzrocznością;
- 10) ponieważ nauka w coraz większym stopniu odbywa się w miejscu pracy, w strukturach pozaformalnych i w czasie wolnym od pracy — często za pomocą nowych narzędzi i metod nauczania opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych — rozwój kreatywności i innowacyjności ma znaczenie dla wszystkich aspektów uczenia się przez całe życie;
- 11) należy prowadzić więcej badań nad metodami ustalania, definiowania, mierzenia i rejestrowania efektów uczenia się w zakresie miękkich umiejętności ogólnych, takich jak kreatywność i innowacyjność; należy przy tym korzystać z wzajemnej wymiany danych. Istnieje także potrzeba stworzenia solidniejszej bazy informacji, na której będą mogły się oprzeć osoby formułujące polityki edukacyjne przy promowaniu kreatywności i innowacyjności w uczeniu się przez całe życie; należy również zbadać, jaki wkład mogłaby wnieść w ten proces UE.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY:

- 1) zastanowiły się, w jaki sposób można zwiększyć synergie między wiedzą i umiejętnościami z jednej strony a kreatywnością z drugiej strony oraz jak najlepiej promować, monitorować i oceniać kreatywność i innowacyjność na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia;
- 2) zachęcały nauczycieli do rozwijania swojej zawodowej roli jako osób wspomagających proces uczenia się i promotorów kreatywności oraz by pomagały instytucjom kształcącym nauczycieli w sprostaniu nowym wymogom zawodu nauczyciela, na przykład przez wspieranie podejść opartych na współpracy i zorientowanych na osobę uczącą się, wspieranie innowacyjnych środowisk nauczania oraz wykorzystania otwartych zasobów edukacyjnych;

- 3) promowały kulturę uczenia się przez tworzenie szerszych społeczności uczących się za pomocą zapewniania warunków do tworzenia i wspierania sieci i partnerstw obejmujących edukację i dziedziny z nią związane, takie jak kultura z jednej strony i świat pracy z drugiej strony, a także angażujących społeczeństwo obywatelskie i inne zainteresowane strony.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI, BY:

- 1) rozważyły możliwość umieszczenia promocji kreatywności i innowacyjności wśród celów obecnej i przyszłej współpracy europejskiej w dziedzinie kształcenia i szkolenia, co byłoby elementem uzupełniającym propagowanie i wspieranie realizacji zalecenia z 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie; a także by zbadały właściwe i skuteczne środki na szczeblu europejskim, takie jak partnerskie uczenie się, służące realizacji tych celów na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia oraz w perspektywie uczenia się przez całe życie;
- 2) promowały twórczość kulturalną, dialog międzykulturowy i współpracę na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym z myślą o stworzeniu środowisk szczególnie sprzyjających kreatywności i innowacjom;
- 3) tworzyły synergii wspierającą promowanie kreatywności i innowacji poprzez aktywną współpracę z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Radą Europy, Unesco i OECD, w dziedzinach takich, jak edukacja międzykulturowa, demokracja, tolerancja i prawa człowieka; (Należy zapewnić wszystkim państwom członkowskim prawo uczestnictwa w takich pracach);
- 4) zachęcały do opracowywania, wymiany i rozpowszechniania dobrych wzorców w zakresie polityki edukacyjnej opartej na dowodach i dotyczącej promowania zdolności kreatywnych i innowacyjnych w Europie i by wspierały te działania;
- 5) odpowiednio wykorzystywały programy i instrumenty UE do promowania i wspierania kreatywności i innowacyjności na wszystkich etapach uczenia się przez całe życie, a także w trakcie samego procesu edukacyjnego.

ORAZ ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, BY:

- 1) we współpracy z europejskimi i międzynarodowymi instytucjami badawczymi wspierała odnośne badania oraz prowadziła analizy i wymianę danych — zarówno na szczeblu UE, jak i między państwami członkowskimi — dotyczących promowania i rozwijania zdolności kreatywnych i innowacyjnych przez kształcenie i szkolenie;
- 2) w procesie opracowywania nowych strategicznych ram europejskiej współpracy w zakresie kształcenia i szkolenia po roku 2010 podejmowała dalsze działania na rzecz lepszego zrozumienia kwestii związanych z rozwojem kreatywności i innowacyjności przez kształcenie i szkolenie w ogólnym kontekście szeroko zakrojonej strategii innowacyjnej dla UE.

ZAŁĄCZNIK

KONTEKST POLITYCZNY

1. Sprawozdanie, które Rada ds. Edukacji przedłożyła Radzie Europejskiej obradującej wiosną 2001 roku ⁽¹⁾, oraz przyjęty w konsekwencji szczegółowy program prac ⁽²⁾ określający konkretne przyszłe cele systemów kształcenia i szkolenia w Europie, do których należy rozwijanie umiejętności potrzebnych w społeczeństwie wiedzy, zwiększanie atrakcyjności uczenia się oraz zacieśnianie powiązań ze światem pracy, środowiskiem badawczym oraz ogółem społeczeństwa.
2. Konkluzje Rady Europejskiej obradującej wiosną 2006 roku, w których podkreślono, że należy przyspieszyć reformy gwarantujące wysoką jakość systemów kształcenia, ich sprawność i równość szans, a także uznano zasadniczą rolę wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia w dążeniu do wybitnych osiągnięć i innowacyjnych rozwiązań ⁽³⁾.
3. Konkluzje Rady z listopada 2006 roku w sprawie skuteczności edukacji i szkoleń i równego dostępu do nich, w których stwierdzono, że instytucje edukacyjne powinny skupić się na szerzej pojętym środowisku nauki w celu propagowania i podtrzymywania skuteczności, równego dostępu i ogólnego dobrostanu ⁽⁴⁾.
4. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z grudnia 2006 roku w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, w którym podkreślono rolę krytycznego myślenia, kreatywności, inicjatywy, rozwiązywania problemów, oceny ryzyka, podejmowania decyzji i konstruktywnego kierowania emocjami we wszystkich ośmiu kompetencjach kluczowych ⁽⁵⁾.
5. Konkluzje Rady z grudnia 2006 roku w sprawie priorytetów strategicznych w zakresie promowania innowacyjności na szczeblu UE ⁽⁶⁾, w których edukację określono jako warunek wstępny innowacji oraz stwierdzono, że w edukacji od najmłodszych lat należy promować talent i kreatywność, i które zostały przyjęte w odpowiedzi na komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z 13 września 2006 r. pt. „Wykorzystanie wiedzy w praktyce: szeroko zakrojona strategia innowacyjna dla UE” ⁽⁷⁾.
6. Komunikat Komisji z maja 2007 roku pt. „Europejska agenda kultury w dobie globalizacji świata”, w którym stwierdzono, że rolę kultury we wspieraniu i rozwoju kreatywności i innowacji trzeba zbadać i propagować, oraz w którym kreatywność uznano za podstawę innowacji ⁽⁸⁾.
7. Konkluzje Rady z maja 2007 roku w sprawie spójnych ram wskaźników i poziomów odniesienia na potrzeby monitorowania postępów w realizacji celów lizbońskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia, w których przyznano, że definiowanie spójnych ram wskaźników i poziomów odniesienia jest ciągłym procesem konsultacyjnym ⁽⁹⁾.
8. Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, z listopada 2007 roku, na temat poprawy jakości kształcenia nauczycieli, w których uzgodniono, że należy promować nabywanie kompetencji, które umożliwią nauczycielom zdobywanie nowej wiedzy oraz stosowanie innowacyjnych rozwiązań przez rozwijanie umiejętności wyciągania wniosków z doświadczeń i stosowanie ich w praktyce ⁽¹⁰⁾.
9. Wspólne sprawozdania Rady i Komisji, z 2008 roku, z postępów w realizacji programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” pt. „Uczenie się przez całe życie dla wiedzy, kreatywności i innowacyjności”, w którym podkreślono, że do badań i innowacji społeczeństwo potrzebuje silnej bazy w postaci umiejętności oraz że wybitne osiągnięcia i kompetencje kluczowe muszą być rozwijane we wszystkich systemach i na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia ⁽¹¹⁾.
10. Główne postulaty Rady ds. Edukacji na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej w 2008 roku, w których stwierdzono, że kształcenie i szkolenie muszą zapewniać społeczeństwu szeroki zakres wiedzy i umiejętności, a także rozwijać kreatywność osób uczących się i ich zdolność do innowacji oraz że w tym celu programy nauczania na wszystkich poziomach powinny być opracowywane w taki sposób, by zwiększać kompetencje osób uczących się związane z kreatywnością i innowacyjnością ⁽¹²⁾.

⁽¹⁾ Konkretne przyszłe cele systemów kształcenia i szkolenia — sprawozdanie Rady ds. Edukacji dla Rady Europejskiej (dok. 5980/01).

⁽²⁾ Szczegółowy program prac dotyczący dalszych działań w sprawie celów związanych z systemami kształcenia i szkolenia w Europie, zwany ogólnie programem prac „Edukacja i szkolenie 2010” (Dz.U. C 142 z 14.6.2002, str. 1).

⁽³⁾ Konkluzje prezydencji, posiedzenie Rady Europejskiej w Brukseli w dniach 23–24 marca 2006 r. (dok. 7775/06).

⁽⁴⁾ Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zgromadzonych w Radzie dnia 14 listopada 2006 r., w sprawie skuteczności edukacji i szkoleń i równego dostępu do nich (Dz.U. C 298 z 8.12.2006, str. 3).

⁽⁵⁾ Zalecenie 2006/962/WE.

⁽⁶⁾ Konkluzje Rady z dnia 4 grudnia 2006 r. w sprawie szeroko zakrojonej strategii innowacyjnej: priorytety strategiczne w zakresie promowania innowacyjności na szczeblu UE (dok. 16253/06).

⁽⁷⁾ Dok. 12940/06.

⁽⁸⁾ Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów, 10 maja 2007 r., dotyczący europejskiej agendy kultury w dobie globalizacji świata (COM(2007) 242 wersja ostateczna).

⁽⁹⁾ Konkluzje Rady w sprawie spójnych ram wskaźników i poziomów odniesienia na potrzeby monitorowania postępów w realizacji celów lizbońskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia, 24 maja 2007 r. (Dz.U. C 311 z 21.12.2007, str. 13).

⁽¹⁰⁾ Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 15 listopada 2007 r. na temat poprawy jakości kształcenia nauczycieli (Dz.U. C 300 z 12.12.2007, str. 6).

⁽¹¹⁾ „Uczenie się przez całe życie dla wiedzy, kreatywności i innowacyjności” — wspólne sprawozdanie 2008 Rady i Komisji z postępów w realizacji programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” (dok. 5723/08).

⁽¹²⁾ Główne postulaty w dziedzinie kształcenia/szkolenia i młodzieży przedstawione przez Radę ds. Edukacji na wiosenne posiedzenie Rady Europejskiej (dok. 6445/08).

11. Konkluzje Rady Europejskiej z wiosny 2008 roku, w których stwierdzono, że jednym z czynników decydujących o przyszłym wzroście gospodarczym jest pełny rozwój potencjału obywateli Europy w zakresie innowacyjności i kreatywności, którego podstawą jest europejska kultura i wybitne osiągnięcia naukowe ⁽¹⁾.
  12. Wniosek Komisji w sprawie decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczący Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji (2009) ⁽²⁾.
-

⁽¹⁾ Rada Europejska w Brukseli, 13–14 marca 2008 r., konkluzje prezydencji (dok. 7652/08).

⁽²⁾ Dok. 7755/08.